

Hrvatski kvalifikacijski okvir - mehanizam za osiguravanje relevantnosti obrazovanja

Rijeka, 7. prosinca 2018.

Poštovane kolegice i kolege,

uvažena rektorice Sveučilišta u Rijeci, profesorice Prijić Samaržija,

poštovana profesorice Beljo Lučić, predsjednice Nacionalnog vijeća za razvoj ljudskih potencijala,

poštovani govornici i moderatori,

drage studentice i studenti,

čast mi je što Vas mogu pozdraviti na ovoj godišnjoj, a sad već tradicionalnoj konferenciji koju je Ministarstvo znanosti i obrazovanja organiziralo zajedno s Nacionalnim vijećem za razvoj ljudskih potencijala i Sveučilištem u Rijeci.

Zadovoljstvo mi je vidjeti prepoznatljivost rada Nacionalnog vijeća koja se reflektira i u brojnosti sudionika ove konferencije. Vijeće naime svojim strateškim preporukama utječe na kreiranje obrazovnih i drugih politika zalažući se da te politike budu usmjerene na razvoj ljudskih potencijala. Ovim putem pohvaljujem jedinstvene napore ovog Vijeća koje nas posljednje četiri godine neprestano potiče da obrazovanje učinimo kvalitetnim i relevantnim.

Čestitam Sveučilištu u Rijeci, domaćinu ovogodišnje konferencije na 45 godina angažiranog djelovanja tijekom kojih Sveučilište sustavno razvija kulturu kvalitete te potiče suradnju sveučilišta i gospodarstva uvažavajući pritom glas najvažnijih dionika ovog procesa – samih studenata. Uz dobrodošlicu koju nam ovo Sveučilište pruža danas na konferenciji, osobito zahvaljujem Sveučilištu na značajnom doprinosu u okupljanju govornika koji će tijekom konferencije podijeliti svoja relevantna iskustva. Uz to, Sveučilište je pridonijelo i privlačenju velikog broja sudionika ove konferencije.

Povod za održavanje ove godišnje konferencije je rasprava o potencijalu Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira (HKO) kao alata čijim se korištenjem mogu unaprijediti relevantnost obrazovnih i studijskih programa na svim razinama. Kroz HKO je uspostavljena suradnja obrazovanja i tržišta rada koja je preduvjet za relevantne i društvu potrebne kvalifikacije. Osobito se značajna pokazala uloga HKO-a u upotrebi koncepta ishoda učenja, prema kojemu je u Hrvatskoj postalo važnije ono što učenik zna ili je u stanju učiniti, a ne kako je do toga došao. Naposlijetku, kroz HKO su razvijeni alati kojima se kvalifikacije prikazuju jasno i transparentno svima – učenicima, studentima, poslodavcima, obrazovnim institucijama i drugima zainteresiranima. Ova konferencija je prigoda da se više rasprave i istraže mogućnosti i izazovi, prepreke i korisnosti instrumenata razvijenih kroz HKO.

Dozvolite da se osvrnem na neke od ovogodišnjih tema konferencije.

Vjerujem da se mnogi od vas pitaju jesu li HKO i kurikularna reforma dva različita pristupa i koncepta. To u stvarnosti nije tako jer ono što im je zajedničko je temeljni koncept ishoda učenja koji u središte procesa učenja i poučavanja stavlja onoga koji uči bez obzira je li on učenik student ili polaznik obrazovanja odraslih.

Međutim, razlike postoje i one se vide u tome na koji smo način kreirali planirane ishode učenja. Dok put primjene HKO-a slijedi metodologiju koja počinje izradom standarda zanimanja i počiva na potrebama tržišta rada, u općem obrazovanju i kurikularnoj reformi pristup se temelji na suvremenim spoznajama o cjelovitom razvoju osobe. Cjelovitost razvoja pojedinca ogleda se u njegovoj kompleksnosti i multidimenzionalnosti. Cilj je ostvariti puni razvoj potencijala pojedinca za njegovu gospodarsku i društvenu ulogu, ali i potencijal da bude sretna osoba. To znači da se kroz ishode učenja moraju reflektirati znanja, vještine, stavovi i vrijednosti. Ova se dualnost pristupa ogleda posebno u izradi obrazovnih programa za razinu 4.2. gdje se kod gimnazijskih programa primjenjuje kurikularni pristup, a kod strukovnih programa pristup putem HKO-a, ali tako da se općeobrazovni predmeti crpe iz skupa predmeta razvijenih putem CKR-a.

Ekperimentalna provedba kurikularne reforme kroz program Škola za život je primjena svih tih koncepata u praksi. Ključan faktor uspjeha je osnaživanje učitelja kroz edukaciju koja podrazumijeva promjenu paradigme učenja i poučavanja koja se odmiče od usvajanja pukih činjenica, a naglasak stavlja na istraživanje, rješavanje problema i kritičko promišljanje.

Prva iskustva u eksperimentalnom programu imalo je prilike steći 8456 učenika u 74 škole u svim županijama u Republici Hrvatskoj. S obzirom na činjenicu da se sljedeće godine kurikularna reforma frontalno uvodi u sve škole iznimno mi je zadovoljstvo što danas imamo priliku čuti o iskustvima provedbe kurikularne reforme u eksperimentalnoj fazi.

Primjena HKO-a u strukovnom obrazovanju treba rezultirati relevantnim i privlačnim strukovnim obrazovanjem i osposobljavanjem. Jedan od modela primjene HKO-a u strukovnom obrazovanju je dualni model koji uvodimo u Hrvatskoj. Dualno obrazovanje je učenje kroz rad u stvarnom poslovnom okruženju.

Prva iskustva očekujemo kroz eksperimentalni program „Dualno obrazovanje“ koji se od školske godine 2018./2019. provodi za četiri kvalifikacije u 11 ustanova za strukovno obrazovanje na području Republike Hrvatske.

Osim toga, ove godine je imenovano 25 regionalnih centara kompetentnosti u strukovnom obrazovanju kao mjesta izvrsnosti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja koja potiču utemeljenost na inovativnim modelima učenja, izvrsnost nastavnika, predavača i mentora kod poslodavaca, visokokvalitetnu infrastrukturu te suradnju sa socijalnim partnerima, javnim sektorom i gospodarskim subjektima.

U visokom su obrazovanju također potaknute promjene kroz novu Odluku Vlade Republike Hrvatske o programskom financiranju javnih visokih učilišta gdje se naglasak stavlja na financiranje temeljeno na rezultatima. Ovom se Odlukom potiče relevantnost visokog obrazovanja u odnosu na sadašnje i buduće potrebe tržišta rada. Podržava se i internacionalizacija visokog obrazovanja budući da su internacionalizacija i mobilnost sredstva za poticanje zapošljivosti osoba kroz inozemno iskustvo. Odlukom se vrednuje i izvrsnost znanstvenog i umjetničkog rada, a znanost, umjetnost i visoko obrazovanje prepoznaju se kao pokretači promjena u društvu i gospodarstvu. Za provedbu ove odluke osigurat će se sredstva u ukupnom iznosu od 1.805.000.000,00 kuna u razdoblju od četiri godine.

Dodatne napore MZO ulaže u poticanje učenja kroz rad u visokom obrazovanju. Upravo je u studenome 2018. objavljen otvoreni poziv na dostavu projektnih prijedloga „Razvoj, unapređenje i provedba stručne prakse u visokom obrazovanju“ kojim se potiče učenje na radu, produblјivanje i proširivanje stečenih kompetencija studenata te razvoj odgovarajućih vještina za bolje snalaženje u radnom okruženju, veću konkurentnost na tržištu rada, samostalnost i lakši pronalazak zaposlenja.

Reforme koje promišljamo obuhvaćaju i razvoj sustava priznavanja prethodnog učenja koji se i u europskim politikama pojavljuje kao instrument cjeloživotnog učenja. Priznavanjem i vrednovanjem različitih oblika učenja, pa i onih izvan formalnog obrazovanja, daljnje obrazovanje ili zapošljavanje postaje dostupnije pojedincu. U tom su kontekstu jednako važne zadaća visokih učilišta da svojim internim aktima uredе sustav priznavanja prethodnog učenja u visokom obrazovanju, kao i uloga Ministarstva da promisli i jača potencijal za daljnji razvoj priznavanja i vrednovanja u obrazovanju odraslih.

Ključni koncept Ministarstva u radu na novom zakonu o obrazovanju odraslih je promjena paradigme od procesa poučavanja na vrednovanje ishoda učenja pojedinaca i posredno ustanova koje izvode programe obrazovanja odraslih. Dakle, kvaliteta ustanova ovisi o uspjehu njenih polaznika. A taj bismo princip trebali i šire upotreblјavati, jer ustanove u obrazovanju su tu zbog svojih polaznika, a ne obrnuto.

Kako bismo u svim ovim procesima bili uspješni moramo razviti međusobno povjerenje koje se temelji na argumentiranoj raspravi, ali i jasnom prepoznavanju zajedničkih ciljeva i odgovornosti za njihovo postizanje. Naglašavamo važnost povjerenja koje je ljepilo svakog društva, a ono se temelji na međusobnom razumijevanju. Tu vidimo i važnost ove konferencije koja pruža mogućnost dijaloga što onda poboljšava razumijevanje i izgrađuje povjerenje.

Samo zajedničkim naporima možemo postići da reforme koje provodimo dovedu do ostvarenja zajedničkog cilja postizanja dobrobiti Hrvatske i dobrobiti svakog pojedinca. Nacionalnom razvojnom strategijom, čija izrada je pokrenuta, odredit će se razvojni smjerovi i strateški ciljevi Hrvatske usmjereni prema 2030. godini.

Pozivam vas stoga da se aktivno uključite u raspravu kroz koju možete iznijeti i svoje stavove i svoju viziju daljnjih potreba društva te da u duhu povjerenja izoštrimo pogled prema budućnosti.

Hvala vam.

prof. dr. sc. Blaženka Divjak,
ministrica znanosti i obrazovanja